

BRAM BAKKER

Arts Bram Bakker (57) buigt zich elke maand over onze geestelijke gezondheid.

Ervaringsdeskundig

Dat heb ik weer: er zijn van die initiatieven die op zichzelf sympathiek zijn, maar waarvan de benaming me een onprettig gevoel geeft. Misschien herken je het, maar evengoed is het mijn persoonlijke gekkigheid die me parten speelt. Helaas voor mij kom ik het in de geestelijke gezondheidszorg nogal vaak tegen.

Wat bijvoorbeeld te denken van 'lotgenotencontact'? Hartstikke goed natuurlijk, dat je contact kunt hebben met iemand die dezelfde ziekte heeft als jij. Een mannelijke oncoloog praat toch anders over borstkanker dan een vrouw die het heeft gehad. Maar dat 'lotgenotencontact' klinkt zo treurig, vind ik.

In de ggz is men tegenwoordig enthousiast over 'ervaringsdeskundigheid'. Ook ik ben ervan overtuigd dat je iets kunt leren van iemand die zelf psychische klachten heeft gehad. Maar kan die aanduiding niet iets volwassener? Het klinkt zo kneuterig... Of ligt het aan mij dat ik het zo ervaar? Psychiater Menno Oosterhoff, een nuchtere Groninger, merkte ooit droogjes op: 'Dat je ervaring hebt, betekent nog niet dat je deskundig bent.' Raak gezegd, toch?

Het is een prima toevoeging aan het behandel-aanbod, contact met iemand die het allemaal zelf heeft meegemaakt. Zeker als de andere behandelaars – dokters voorop – weinig persoonlijk zijn in hun contacten met patiënten. Mensen hebben in toenemende mate behoefte om te horen wat een bepaalde behandeling met je doet. Is het echt zo zwaar als het lijkt, of valt het misschien toch wel een beetje mee? Geruststelling haal je gemakkelijker bij iemand die het aan den lijve heeft ondergaan.

Er is wellicht nog een andere reden dat het fenomeen 'ervaringsdeskundigheid' me stoort. Dat heeft te maken met de zorgprofessionals. Die hebben toch ook allerlei eigen ervaringen? Die zijn toch ook

weleens ernstig ziek geweest, of hebben dat in hun privésfeer meegemaakt? Kunnen ze daar niet wat opener over zijn? Het is absoluut mijn doel niet om het behandel-aanbod voor zieke mensen te beperken, maar zou het niet veel beter zijn als de professionals iets meer durven laten zien dat ze zelf ook ervaringen met ziekte hebben?

Kunnen zorgprofessionals zelf ook niet wat opener zijn?

Wat me ook zo intrigeert is de opleiding tot ervaringsdeskundige. Dat je een bepaalde ziekte hebt gehad is niet voldoende. Leer je in zo'n opleiding dan medische feiten? Of gaat het om vaardigheden als gespreksvoering? Dat laatste is een aanbeveling voor iedere professional, dus ook voor de dokter die enkel theoretische kennis heeft.

Een arts is iemand die alle theoretische deskundigheid over een bepaalde aandoening heeft; iemand die het aan den lijve heeft ondervonden beschikt over praktijkervaring. Maar de dokter die tientallen mensen met een bepaalde kwaal heeft behandeld is op een bepaalde manier ook ervaren geraakt.

Je merkt: ik kom er niet uit. En daarmee wordt precies duidelijk waar het probleem zit. Een ervaringsdeskundige is iemand die de tekortkomingen van de onpersoonlijke geneeskunde moet compenseren, of althans verzachten. Iemand die meer vanuit het hart denkt en spreekt. Begrijpelijk, maar zelf denk ik nog altijd dat we er vooral goed aan doen onze professionals te trainen om meer empathie te tonen.

BRAM BAKKER
F